

PRRS-bestrijding begint in de kraamstal

Het porcien reproductief en respiratoir syndroom virus (PRRSV) kan een hele reeks gezondheidsproblemen veroorzaken bij varkens en onder andere aanleiding geven tot vruchtbaarheidsproblemen bij zeugen. Een typisch beeld hiervan zijn vroeggeboortes en zwak geboren biggen. De biggen die tijdens zo een PRRS-uitbraak geboren worden, zijn vaak al besmet met PRRSV van bij de geboorte. Maar biggen in de kraamstal kunnen ook besmet zijn zonder dat ze duidelijk zwak of ziek zijn. Deze besmette biggen blijven een belangrijke bron van PRRSV-circulatie op je varkensbedrijf. Neem dus zeker je kraamstalmanagement goed onder de loep en zorg ervoor dat je PRRS-aanpak hier al start.

Tamara Vandersmissen, DGZ

Tips voor een optimaal kraamstalmanagement

Om PRRSV op je bedrijf aan te pakken, is het belangrijk om bij het prille begin te starten met een doordacht kraamstalmanagement.

Werk steeds strikt *all-in/all-out* in de kraamstal om spreiding tussen werpgroepen te voorkomen. Na het leegkomen van de kraamstal is 2 à 3 dagen leegstand aan te bevelen om grondig te kunnen reinigen, ontsmetten en laten drogen. Met behulp van een warmeluchtblazer krijg je de stal sneller droog.

Om te vermijden dat PRRSV zich binnen één werpgroep makkelijk tussen verschillende tomen kan verspreiden, hou je de tomen zo goed mogelijk

gescheiden. Dit doe je door het aantal handelingen van de biggen te beperken, te wisselen van handschoenen tussen tomen of de handen te ontsmetten, en eerst de gezonde tomen te manipuleren en dan pas de zieke. Gebruik ook minstens voor iedere toom een nieuwe naald en maak bij chirurgische castratie gebruik van twee mesjes die je afwisselend gebruikt en ontsmet.

Steek enkel energie in biggen die een kans maken. Als biggen te zwak of te ziek zijn, verleg ze dan niet, maar kies voor euthanasie. Zorg er ook voor dat alle biggen voldoende biest kunnen opnemen en werk een efficiënte verlegstrategie uit zodat je de verspreiding van PRRSV tussen tomen voorkomt.

Waarom is biest zo belangrijk?

Biest levert energie zodat de big onder andere zijn lichaamstemperatuur voldoende hoog kan houden. Bovendien zit biestmelk barstensvol antistoffen en afweercellen die de big nodig heeft om hem weerbaar te maken tegen ziektes. Biggen worden namelijk geboren zonder antistoffen.

Het is belangrijk dat de big de eerste biest zo snel mogelijk na de geboorte

Verleggen is enkel aangewezen als een zeug meer biggen heeft dan tepels.

Waarmee rekening houden bij het verleggen van biggen?

- 1** De ideale periode om biggen te verleggen is tussen 24 en 48 uur na de geboorte. Vooraleer je de biggen verlegt, moeten ze eerst voldoende biest opnemen van de eigen moederzeug. Verleg je de biggen te laat, dan is de tepelrangorde al bepaald. De verlegde biggen gaan dan ook bij de nieuwe zeug op zoek naar 'hun' tepel, in plaats van gebruik te maken van een lege tepel. Dat geeft aanleiding tot meer vechten en onderbroken melkbeurten;
- 2** Als je biggen wil verleggen, kies dan voor de zwaardere biggen. Zij zullen bij de nieuwe zeug gemakkelijker een tepel kunnen bemachtigen dan kleinere biggen. Verleg nooit zwakke of zieke biggen;
- 3** Verleg biggen niet meer dan één keer. Hoe vaker je een big verlegt, hoe groter de kans op spreiding van infecties. Bovendien zullen biggen die meermaals verlegd worden onvoldoende zuigen en zal hun gewicht dus niet toenemen;
- 4** Verleg biggen altijd binnen hetzelfde kraamhok. Zo beperk je het risico op verspreiding van PRRSV tussen compartimenten;
- 5** Om de uier goed te stimuleren voor volgende lactaties is het vooral bij gelten van belang om de uier goed vol te leggen.

opneemt. De biest moet afkomstig zijn van de eigen moederzeug, want sommige afweercellen worden enkel opgenomen als ze afkomstig zijn van de moeder.

De eerste 12 uur na de start van het werpproces, is de biest continu ter beschikking voor de geboren biggen. Daarna geeft de zeug nog een dertigtal uur biest tijdens de melkbeurten. Om de antistoffen en de afweercellen goed te kunnen opnemen, is de darmwand van de biggen de eerste 24 tot 48 uur voldoende doorlaatbaar. Daarna sluit de darmwand zich en worden antistoffen niet meer opgenomen. Hoe vroeger de big de eerste biest opdrinkt, hoe korter zijn darmwand zal openstaan. Dat is belangrijk want zolang de

darmwand openstaat, is er ook een risico dat schadelijke ziekteverwekkers er doorheen komen.

Alternerend zogen

Wanneer er meer biggen geboren worden dan het aantal functionele tepels beschikbaar bij de zeug, kan het noodzakelijk zijn om maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat alle biggen voldoende biest krijgen. Een maatregel die genomen kan worden is het alternerend zogen, of ook wel *split suckling* genoemd. Hierbij deel je het nestje biggen op in twee groepen waarbij je telkens één groep biggen bij de zeug laat en de andere groep apart plaatst in een verwarmd biggenest. Om de één tot drie uur wissel je de groepen zodat elke ►

big voldoende lang over een tepel kan beschikken. Dit herhaal je telkens gedurende de eerste levensdag. Je kan het hele nestje biggen opdelen in twee gelijke groepen (bijvoorbeeld de lichtere en de zwaardere biggen) of je kan kiezen om de eerstgeboren biggen apart te zetten zodra ze een goed gevuld buikje hebben. Op die manier krijgen de biggen die nadien geboren worden ook de kans om goed te zuigen.

Biggen verleggen, alleen als het echt moet

Na de biestopname moeten de biggen gedurende de volledige kraamperiode voldoende melk kunnen opnemen.

Verleg geen biggen om nesten te standaardiseren.

Maar verleggen is enkel aangewezen wanneer de zeug 'te veel' biggen heeft, dat wil zeggen: meer biggen dan functionele tepels. Het verleggen van biggen om de nesten te standaardiseren in aantal of op gewicht kan zorgen voor onnodige verspreiding van PRRSV.

Gebruik van pleegzeugen

Hedendaagse hoogproductieve zeugenrassen hebben vaak bijna allemaal te veel biggen in vergelijking met het aantal functionele tepels. Verleggen tussen zeugen in de kraamstal wordt dan moeilijk. In zo'n geval kan je ervoor kiezen om bijvoorbeeld gebruik te maken van een pleegzeug, een strategie die in Denemarken al veel gebruikt wordt. Daar wordt gemiddeld 15% (tot zelfs 45%) van de gespeende zeugen ingezet als pleegzeug. Doordat een pleegzeug geen eigen biggen meer

heeft, is er minder agressie aan de uier. Een pleegzeug krijgt altijd minder of maximaal evenveel biggen dan haar eigen nest telde.

- **Eenstapspleegzeugstrategie.** Je kan ervoor kiezen om een zeug van de vorige lactatiegroep in te zetten als pleegzeug. Deze zeug blijft dan in lactatie en de uier wordt vol gelegd met het teveel aan biggen van de verschillende andere zeugen van de volgende werpgroep. Het nadeel van deze manier van werken is dat deze zeug een heel ander productieniveau en melksamenstelling heeft dan een pas geworpen zeug. Bovendien aanvaardt zo'n zeug soms moeilijk opnieuw kleinere biggen.
- **Tweestapspleegzeugstrategie.** Bij deze strategie wordt eveneens gebruikgemaakt van een zeug uit de vorige lactatiegroep. Deze pleegzeug krijgt een volledig nest biggen van een andere zeug die ongeveer een week ervoor geworpen heeft. Deze laatste zeug, die pas een week in lactatie zit, krijgt dan het teveel aan biggen van verschillende zeugen uit dezelfde werpgroep. Op deze manier zijn de melksamenstelling en -hoeveelheid beter afgestemd op de ontvangende big.

PRRS-Monitor Biggen helpt je op weg

Wil je precies weten hoe het gesteld is met PRRSV in de kraamstal op je bedrijf? Neem dan deel aan de PRRS-Monitor Biggen. Hiermee bepaal je de PRRS-status van de pas gespeende biggen en de biggen aan het einde van de biggenafdeling. Testen de pas gespeende biggen positief op voorkomen van het virus, dan zijn ze reeds op jonge leeftijd besmet en is een aanpak in de kraamstal noodzakelijk. Je bedrijfsdierenarts is de meest geschikte persoon om dan samen met jou een bedrijfsspecifiek plan van aanpak op te stellen en zo de PRRSV-circulatie een halt toe te roepen. ■

Hedendaagse productieve zeugen hebben vaak te veel biggen in vergelijking met het aantal functionele tepels.